



Az iskolai agresszió állami és Waldorf-iskolákban

ÉVES MUNKA 9. OSZTÁLY

ALEXI FERENC

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
1. fejezet. A bántalmazás fajtái.....	2
2. fejezet. Miért pont az iskolákat választom?.....	3
3. fejezet. A kérdőívem bemutatása.....	5
4. fejezet. Statisztikák.....	8
5. fejezet. Összefoglaló.....	22
6. fejezet. Felhasznált irodalom.....	23

Bevezetés

Dolgozatom célja, hogy összehasonlítsam a Waldorf- és a hagyományos gimnáziumokban történő bántalmazást. Én úgy gondolom, hogy a Waldorf-iskolákban ritkább az erőszak-bántalmazás, mivel a tanár-diák kapcsolat szorosabb és egyenrangúbb, mint a hagyományos iskolákban. Bár én úgy gondolom, hogy iskolámban nincs valódi megoldási mód a bántalmazás kezelésére, de tapasztalatom szerint a probléma sokszor magát orvosolja.

Ha diák-diák közti bántalmazás történik, a diákok közt megbeszélésre kerül, ha komolyabbra fordul a helyzet, a bántalmazott diák vagy a bántalmazást néző diák kérésére tanári beszélgetés alakulhat ki az érintettek között vagy az osztályt bevonva, de a bántalmazásesetekben teljesen nem oldódik meg, csak enyhül. Ilyenkor sajnos további beavatkozás nem történik a tanár részéről. Ezt követően a bántalmazó vagy megunja a bántalmazást és abbahagyja azt, vagy folytatódik a bántalmazás.

Valamikor kiáll magáért a bántalmazott (ez nagyon ritka eset, mivel ebben az osztályból senki vagy csak az azonos helyzetben lévők támogatják, mert bár néha ellenzik, közösségrombolónak találják, felszólalni nem mernek, mert azt hiszik, hogy nem ér semmit a szavuk, és/vagy félnek attól, hogy ők is áldozattá válnak).

Más esetben azzal enyhíti a bántalmazott a bántalmazást, hogy ő is beáll a bántalmazók közé, ezzel feljebb lépve az osztályon belüli „ranglétrán”. Az osztályban a bántalmazás olyannak tűnhet, mint a Hydra: ha levágod az egyik fejét, kettő nő vissza. Persze ez a hasonlat nem teljesen fedi a valóságot, mert ugyan ritkán és kevés időre az osztályon belüli ranglétra feldől, és ilyenkor egy ideig mindenki egyenrangú, de szép lassan egy új ranglétra áll össze. Általában a ranglétra akkor tud felborulni, ha a bántalmazó nála egy erősebb személyiségű tanárba/diákba köt bele, ezzel konfliktus alakul ki, amiből ha a bántalmazó kihátrál, elveszti az eddig fennálló reputációját. Ekkor vagy áldozattá válik, vagy az a helyzet is előfordulhat, hogy az osztály többi tagja nem veszi észre a bántalmazó visszavonulását, ilyenkor a tekintély megmarad, de a köztük lévő konfliktus nem oldódik meg.

1. fejezet. A bántalmazás fajtái

Iskolai bántalmazásnak nevezünk bármilyen olyan magatartást, amely fizikai, lelki vagy szexuális sérülést okoz, vagy annak veszélyével jár.

Iskolai zaklatásnak nevezzük azt, amikor valakit hosszú időn keresztül és rendszeresen egy diák, diákok vagy tanár tanárok lelkiileg vagy fizikailag bántanak.

Az iskolai bántalmazás nem feltétlenül az iskolaépületben vagy tantermekben zajlik. Egy kutatásⁱ szerint a gyerekek iskolai mosdókban, iskolafolyosón és az iskola lépcsőházában élik át a bántalmazást legtöbbször.

A kutatás az iskolai zaklatás alábbi fajtáit különbözteti meg:

Szociális (közösségi): kirekesztés, figyelmen kívül hagyás.

Fizikai: verekedés, lökés, rúgás, bezárás.

Verbális (szóbeli): pletyka, csúfolódás, zsarolás.

Lelki: megfélemlítő-megalázó viselkedés.

Szexuális: visszaélés, zaklatás, erőszak

Cyber: kellemetlen vagy manipulált képek, videofelvételek felkerülése a közösségi oldalakra; becsmérlő, fenyegető jellegű üzenetek.

A bántalmazás fajtái a következők:

- Önmaga ellen irányuló erőszak (autoagresszió)
- Tulajdon elleni erőszak (például a rongálás)
- Mások ellen irányuló erőszak (például a tanár diák elleni vagy a diák tanár elleni, a diák-diák elleni, az iskola diák elleni, a tanár szülő elleni erőszakos viselkedése)ⁱⁱ

Az iskolai bántalmazás szereplői ezeket a szerepekⁱⁱⁱ tölthetik be: zaklató, védelmező, lehetséges védelmező, közönyös bámészkodó, passzív támogató, passzív zaklató.

2. fejezet. Miért pont az iskolákat választom?

Úgy gondolom, hogy a felnőttkori bántalmazók sokszor bántalmazó környezetben nőttek fel, és ezért a bántalmazás eredetével akarok foglalkozni.

Tóth Ugyonka Krisztina tanulmánya^{iv} szerint: „Összességében a gyermekkorban átélt bántalmazás olyan teher, amelyet a gyermek egész életén át hordoz, és habár a terápiák segítenek a traumák feldolgozásában, kitörölni mégsem lehet őket.”

Azért is választom az iskolában lévő bántalmazást témául, mivel én is gimnazista vagyok és átéltem hasonló helyzeteket, és bár véleményem szerint megállítani nem lehet, de enyhíteni tudunk rajta.

Tavaly a nyolcadikos éves munkámnál már elkezdtem a bántalmazással foglalkozni, de ott csak a felismerésével foglalkoztam. Már akkor is nagyon érdekelt ez a téma, mivel akkoriban rendszeresebben találkoztam a bántalmazással és úgy gondoltam, előadásommal rávilágíthatok a bántalmazás felismerésének fontosságára. Miközben a bántalmazás szereplőiről néztem tanulmányokat/kutatásokat, és nagyon sok szerepbe illettem bele, még olyanokba is, amiről nem is tudtam, hogy létezik, vagy nem gondoltam volna, hogy károsak lennének. A saját tapasztalataim miatt úgy gondoltam, hogy fontos lenne másoknak is bemutatni ezeket a szerepeket, hogy magukra ismerve, könnyebben vegyék észre, ha ők is hasonló pozíciót töltenek be a bántalmazásban, a realizáció segítségével könnyebb legyen felismerni az azonos szituációkat, és könnyebb legyen ezekből a szerepekből kilépniük.

Amibe a tavalyi éves munkámban csak kicsit mentem bele, az az ez utáni fázis, azaz, hogyan tudna kilépni a bántalmazásban betöltött szerepéből. Amiről a bevezetésben nem esett szó, hogy hogyan tud a bántalmazó kilépni a bántalmazó szerepéből.

Először is a ráébredés a fontos, nem számít, hogy mások miatt vagy saját maga miatt ébred rá a tetteinek súlyára, itt csak az számít, hogy tényleg felfogja azokat. De valahogy rá kell ébrednie. Tapasztalatom szerint sok bántalmazó észre sem veszi, hogy másnak árt cselekedeteivel, véleményem szerint ennek az is lehet az oka, hogy a családjában is megszokott dolog a bántalmazás, és nem találkozik más példával, ezért azt hiszi, hogy mindenhol azonos körülmények vannak. Hogy az otthoni bántalmazást levezesse, a diák társait kezdi bántalmazni.

A másik példa, amivel találkoztam, hogy a bántalmazó annyi ideje bántalmaz, hogy már beleszokik abba, hogy nem szólnak neki vissza, és nem is érzi át társainak fájdalmait. Szerintem a bántalmazást már korán kell kezelni, akár első-második osztályos diákoknak előadásokat tartani, kisfilmeket vetíteni, a témához kapcsolódó játékokat játszani velük, és interaktív beszélgetéseket folytatni velük kötelező iskolai programként.

Például rábukkantam a youtube.com-on egy videóra, ami egy skandináv ország megoldását mutatta meg a bántalmazásra. A videóban azt mutatják meg, ahogy egy óvadás csoportnak tartanak bábokkal interaktív előadást. Szerintem ez egy ötletes megoldás, csak az a gond, hogy ha ezek a diákok nem egy iskolába kerülnek, úgy gondolom, ez is adhat még egy

indokot a bántalmazásnak. Ezt azért gondolom, mivel tapasztalataim szerint, ha valaki empatikusabb vagy érzékenyebb, akkor azokat általában jobban bántják, csúfolják, csúfnevet adnak neki, vagy akár testi erőszakot használnak ellene. Ezért azt gondolom, hogy bár az óvodai gyerek-gyerek bántalmazás okozhat traumákat, ezeket egy jobban odafigyelő óvónő meg tudja előzni/oldani. Viszont, ha egy óvónő zaklat/bántalmaz, azt nagyon nehéz lehet kezelni, mivel egy kisgyerek, főleg kisebb korú óvoda, nagyon nehezen tudna erről beszélni szüleinek, mivel lehet, kis kora miatt nem is fogná fel, mi történik vele.

Kérdőívem lényege, hogy összehasonlítsam a Waldorf- és az állami oktatású gimnáziumokban történő bántalmazások fajtáit, megoldásait. Azért gondolom, hogy fontos összehasonlítani a két, oktatásban eltérő gimnáziumi csoportot, hogy a negatív és pozitív előítéleteket is egyaránt csökkentsük, ezzel nagyobb rálátást szerezzünk a jelenségre, ami a probléma megoldásában segíthet nekünk. Habár a Waldorf-iskolák és állami gimnáziumok közt látható lesz a különbség, mivel nincs két ugyanolyan iskola, a válaszokat csoportosítani fogom. Ez nem egy adott iskoláról fog mutatni egy átlátható képet, hanem magukat az iskolacsoportokat fogom megnézni.

3. fejezet. A kérdőívem bemutatása

Az éves munkám legfontosabb eleme a kérdőív, amelyben az összehasonlításhoz szükséges adatokat gyűjtöm össze. A kérdőívemben az alábbi kérdéseket fogom megindokolni:

1. A nemek viszonya a bántalmazáshoz. Ezt a kérdést azért tettem fel, hogy megnézzem, van-e összefüggés a bántalmazást elkövető neme és a bántalmazás brutalitása között. Evvel kapcsolatban az a feltevésem, bár én csak egy nem oldaláról tapasztaltam bántalmazást, hogy a férfiak sokkal inkább a fizikai bántalmazást használják, míg a nők esetében a verbális erőszak használata gyakoribb. Ez a feltevésem az általam eddig átélteken alapul. Míg a férfiak a nő felé irányuló bántalmazást használják, inkább a hátuk mögött teszik meg azt, a nők előszeretettel mondják meg férfi társaiknak.
2. Az életkor nagyon fontos szerepet játszik ebben a témában. Én úgy gondolom, hogy ha már valaki a felnőtté válás kapujában áll, azaz tizennyolc, tizenkilenc éves, jobban átlátja a helyzetet életkora miatt, de lehet, hogy a bántalmazás már nem ad neki annyi örömet, mint eddig, és ezért nagyobb súlyú erőszakos cselekményt fog elkövetni, például: lopást, rablást, rongálást. Ezek mellett egy kisebb gyerek nehezebbem fog

kiállni magáért. Előfeltevésem az, hogy az idősebb diákok jobban rálátnak a dologra, ezért magasabbra fogják értékelni a bántalmazás gyakoriságát.

3. Az iskola fajtája azért fontos, hogy az előfeltevésem igazolni vagy cáfolni tudjam. Megpróbáltam azonos mennyiségű diákot összeszedni Waldorf- és nem Waldorf-iskolából, hogy ezzel egy tisztább képet kapjak.
4. A tanár és diák státuszra vonatkozó kérdés azért nagyon fontos, mivel egy tanárnak szinte csak az óráján lévő bántalmazásba lesz belelátása, ami a bántalmazás elég csekély része. De a tanár jobban észre tudja venni a bántalmazást, mivel kevésbé elfogult. Ebben a helyzetben a tanárnak is lehet nehéz dolga, mivel hiába látja, hogy valakit bántalmaznak, és bizonyos esetekben tudhatja is, ki a kezdeményező, a bántalmazót ugyanúgy diákjaként kell kezelnie. Ez nem jelenti a probléma nem megoldását, de sokszor megnehezítheti a tanár beavatkozásának folyamatát. Előfeltevésem, a diákok gyakrabban fognak a bántalmazással találkozni pl.: mosdóban, más tanárok óráin. Azt is feltételezem, hogy amit a gyerekek heccnek, tréfának vesznek, a tanár inkább lehet, hogy jogosan bántalmazásnak vesz.
5. A „Mennyire vagy elégedett az életeddel” kérdést három pontra bontottam. Az első pont a közérzetre vonatkozik. Szerintem ez lesz az az alkérdés, ami legjobban fog nekem segíteni nekem a következtetés levonásában. Úgy gondolom, hogy általában azok az emberek fognak inkább erre a kérdésre „rosszabb” választ adni, akik gyakrabban átéltek bántalmazást. Úgy gondolom, hogy akik bántalmazó szerepet gyakrabban töltöttek be, azok is a negatívabb irány felé fognak válaszolni. A második pont: „kilátásaim”. Én úgy látom, hogy ez a kérdés nem fog túl sokat érni számomra, mivel tapasztalataim szerint a korosztályom nagyon gyakran akkor is kilátástalan, ha nem ért át bántalmazást iskolán belül. A harmadik pont a „csoportban betöltött szerepem”. Ez a kérdés is elég érdekes lehet, mivel ha valaki kiközösítve érzi magát vagy sokat bántalmazták, érezheti úgy, mintha semmit se tenne az osztályért. De legjobban itt az látszódhat, ha valaki csak nézőként vesz részt a bántalmazásban, ilyenkor büntudat alakulhat ki. Másrészt az „*ÚTMUTATÓ AZ ELŐÍTÉLETES ALAPÚ ISKOLAI ZAKLATÁS MEGELŐZÉSÉHEZ ÉS KEZELÉSÉHEZ*” kutatás szerint, aki csak nézőként vesz részt a bántalmazásban, sokszor magát az áldozatot hibáztatja azért, hogy kevésbé érezzen büntudatot amiatt, mivel nem mert fellépni a bántalmazó ellen. Ez a kérdés még a Waldorf- és az állami iskolákban lévő hangulatot is bemutathatja. Előrelátásom szerint a Waldorf-iskolákban lesz a legmagasabb a jó közérzet, míg a keresztény iskolákban a legalacsonyabb.

6. Azért akartam, hogy a bántalmazást a kérdőívet kitöltők a saját szavaikkal definiálják, mivel ezzel az is ki tud derülni, hogy számukra mi lépi át az eltérés határát. Szerintem az, aki már inkább a bántalmazás keményebb fizikai oldalát írja le válaszként, az az enyhébb fizikai vagy enyhébb szóbeli bántalmazással gyakrabban találkozik, és nem teljesen érti, vagy nem veszi észre. De lehet, hogy csak azzal a fajta bántalmazással találkozik, ami szerintem egy hátrányosabb helyzetű gyereknél vagy egy szegényebb településen/iskolában gyakrabban előfordul, mivel a stabil munkahely már a fiatalabb korosztálynál is fontosabb lehet, mint a továbbtanulás. Azt várom, hogy a fiatalabb diákok a bántalmazás keményebb formáját írják válaszként, reményeim szerint azért, mivel nem találkoztak se a fizikai bántalmazással se a verbálissal.
7. A „Szerinted milyen formái vannak a bántalmazásnak” kérdés azt mutatja be, hogy általában azokat a fajtákat fogják leírni a bántalmazásnak, amiket ők is átéltek. Szerintem a leggyakoribb fogalmak a szóbeli, azaz nonverbális bántalmazás és a Cyber bántalmazás lesznek. A fiatalabbak fognak leginkább a Cyber bántalmazással találkozni.
8. A nyolcas kérdés az iskolájukban történő bántalmazásra kérdez rá, ez fontos kérdés a statisztikák készítéséhez
9. Ez a kérdés is kulcsfontosságú, mert ennek a kérdésnek a válaszaiból tudok majd statisztikát készíteni az egyes bántalmazásfajták népszerűségében. Elképzelésem szerint a Waldorf-iskolákban a leggyakoribb bántalmazási forma a szóban történő bántalmazás, az egyházi támogatású iskolákban a fizikai bántalmazás, míg az állami iskolákban szóbeli bántalmazás, fizikai és Cyber bántalmazás is egyaránt van. Ezek közül az első, azaz amiből a legtöbb van, az a szóbeli lesz, a második a fizikai és a harmadik a Cyber bántalmazás, előreláthatólag.
10. A tízes kérdésnél az iskolájukban történő iskolai bántalmazás gyakoriságára kérdeztem rá. Ebben a témában szinte biztos vagyok abban, hogy nincs olyan ember, aki ne találkozott volna valamiféle iskolai bántalmazással. El tudom azt képzelni, hogy esetleg azok írnák mégis ezt a választ, akik nem figyelnek társaikra, azaz elképzelhető, hogy nagyobb százalékban ők maguk a bántalmazók. Szerintem a Waldorf-iskolába járó diákok vagy tanárok kevesebbszer találkoztak a bántalmazással, de kétlem, hogy sohasem.
11. A tizenegyes kérdés abban segít nekem, hogy esetleg én is elkezdjek majd ötletelni a bántalmazás megoldásáról és átlássam, hogy hogyan működhetnek, esetleg nem

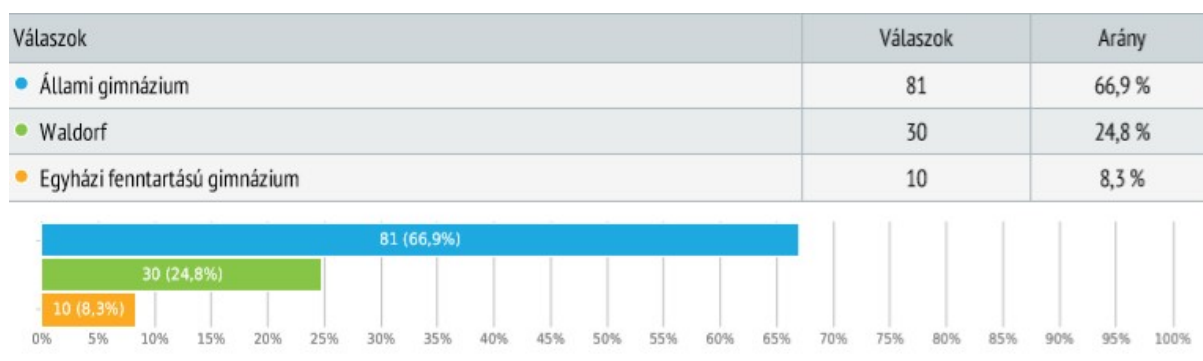
működhetnek egyes szankciók. Szerintem sok iskolában szinte semmilyen megoldás nincs erre a problémára, de remélem, ezen feltevésem cáfolva lesz.

12. Míg a tizenegyes kérdés a megoldások működését mutathatja be jobban, itt több válasz segíthet a megoldásban. Mivel ezeket a válaszokat azok írják, akik már találkoztak bántalmazással, így meg tudják állapítani, működik-e, vagy sem.
13. A tizenhármaskérdés az iskolán kívül átélt bántalmazásról szól. Kilép az iskolai környezetből, de ez a lépés a statisztikákhoz nagyon fontos lesz. Meg tudom majd nézni azt, hogy például, aki gyakrabban él át bántalmazást, mennyire válik bántalmazóvá. Persze ez azért nem ilyen egyszerű, de pár esetből talán egy kisebb statisztikát lehet csinálni.
14. Ez a kérdés az iskolán belül átélt bántalmazásra kérdez rá. Csatlakozik az előző kérdéshez, mivel meg tudjuk nézni, hogy az iskolán kívüli bántalmazásnak mekkora a befolyása a kitöltőre.

4. fejezet. Statisztikák

Az online felmérést 351-en tekintették meg és ebből 121 fő töltötte ki, az egyharmada. Úgy gondolom, ez az arány azért lehet alacsonyabb, mivel szöveges kérdések kitöltése nélkül a kérdőívet nem lehet beadni. Mindössze 3 választ kellett kivennem komolytalanságuk miatt (pl.: 1 év életkor, értelmezhetetlen válaszok pl.: kifli mint a bántalmazás fajtája). A nemek eloszlása 60,3% nő és 39,7% férfi.

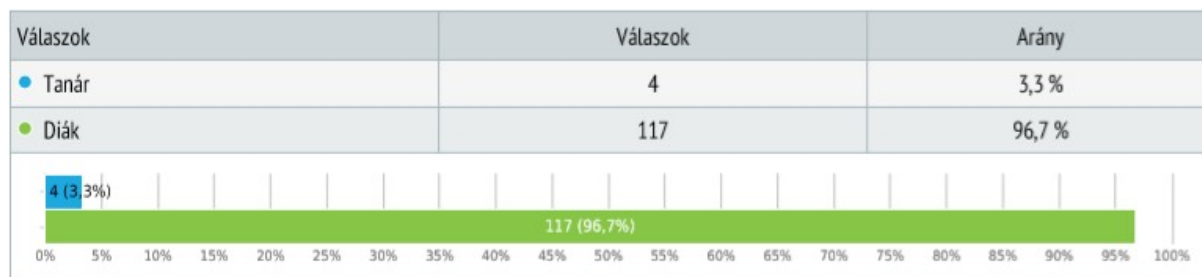
Az iskolák szerinti eloszlás a következő ábrán látható.



Az egyházi fenntartású gimnáziumból mindössze 10 válasz érkezett, ezért az összehasonlításban nem olyan jól értékelhető, mint a másik két oktatási intézmény. Mivel mindössze csak 30 ember töltötte ki a kérdőívet Waldorf-gimnáziumból, míg állami gimnáziumból 81, ez az eredményeket erősen befolyásolni fogja, és nem teljesen valós

eredményeket fogunk kapni. De én ezeket az eredményeket valid információnak fogom venni a statisztikakészítés alatt.

A státuszok szerinti eloszlás a következő ábrán látható:



A vizsgálatom, a státuszok eloszlása alapján gyakorlatilag csak a diákok véleményét mutatja.

A kifejtendő kérdésekre tehát 121 válasz érkezett. Mivel hat kérdés kifejtendő volt, 726 választ szövegesen kell értékelnem. Erről csak összefoglaló eredményt fogok adni, de a válaszokat csatolom a kérdőív összesítő anyagában^v.

Első kérdésem a nemekre vonatkozott. Azt vizsgáltam, hogy a férfiak és a nők látnak-e különbséget a bántalmazás formáiban. Ebben a kérdésben összehasonlítottam a nemek és a bántalmazás fajtáit. A szöveges válaszok alapján a férfiaknál egyetlen egy esetben volt csak fizikai, a többség lelki vagy lelki és fizikai bántalmazást is írt. A nőknél minden esetben szerepelt a lelki bántalmazás és 14%-ban a fizikai is. Ez alapján az előfeltevésemet nem tudtam bizonyítani. Mind a két nem a lelki bántalmazást tartja a leggyakoribbnak.

Második kérdés az életkortól függő bántalmazásra ad választ. Előfeltevésem szerint életkor növekedésével nő a bántalmazások felismerése.



18 év fölött 51% inkább gyakran vagy annál sűrűbben találkozott iskolai bántalmazással, míg a 18 év alatt ez az arány 30% volt. Ezzel igazolódott az előfeltevésem, miszerint az életkor növekedése alatt jobban észreveszik a bántalmazást, vagy nem marad abba, hiába lesznek

idősebbek. Nem tudom, hogy a növekedés azt jelenti, hogy nincs jó megoldás a bántalmazásra, vagy egyáltalán nem is próbálják megoldani.

Azt is megnéztem, hogy gyakrabban említik-e a 18 év felettiak a fizikai bántalmazást ($6/36=16\%$), mint a 18 év alattiak ($10/82=12\%$), így nem találtam szignifikáns különbséget. Ezzel az előfeltevésem arról, hogy az életkor növekedésével durvul a bántalmazás, megcáfolódott.

A harmadik kérdés az iskola típusához tartozik, mint már a bevezetőben is leírtam. A kevés egyházi támogatású gimnáziumból visszaküldött válasz miatt csak a Waldorf- és az állami finanszírozású gimnáziumok adatait fogom összehasonlítani. Ahol viszont csak a diákok eredményeit figyelem, ott az egyházi gimnáziumokat is beveszem.

A negyedik kérdés a tanár-diák státusz összehasonlítása. Itt azt vizsgáltam, hogy ki találkozik többször a bántalmazással. Mivel csak 4 tanárkitöltő volt, ez ahhoz nagyon kevés, hogy össze tudjam hasonlítani a diákokkal.

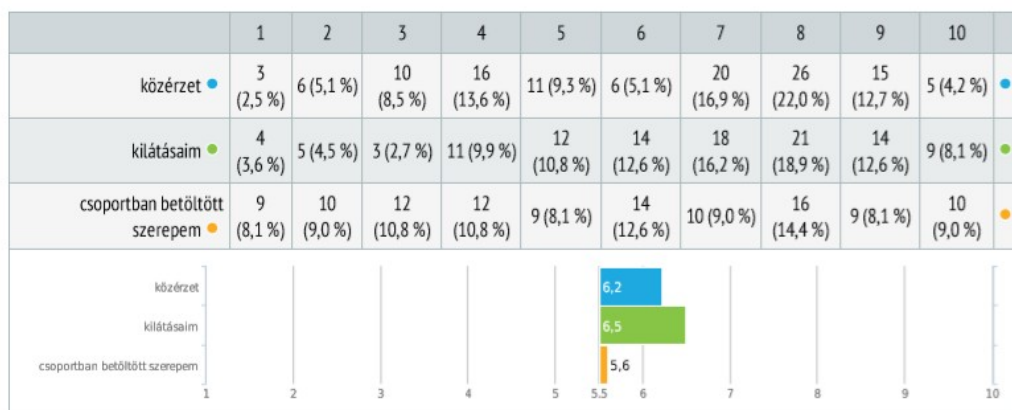
Count of Milyen gyakran találkozol iskoládban bántalmazással	Diák	Tanár	Grand Total
1_nagyon ritkán	26		26
2_ritkán	20		20
3_inkább ritkán	27	3	30
4_inkább gyakran	16	1	17
5_gyakran	19		19
6_nagyon gyakran	9		9
Grand Total	117	4	121

Ebből az eredményből sajnos nem tudtam rendes következtetést levonni, ezért az előfeltevésemet, miszerint a tanárok többször találkoznak a bántalmazással, mint a diákok, se cáfolni, se igazolni nem tudtam.

Az ötödik kérdés a diákok elégedettségét vizsgálta meg.

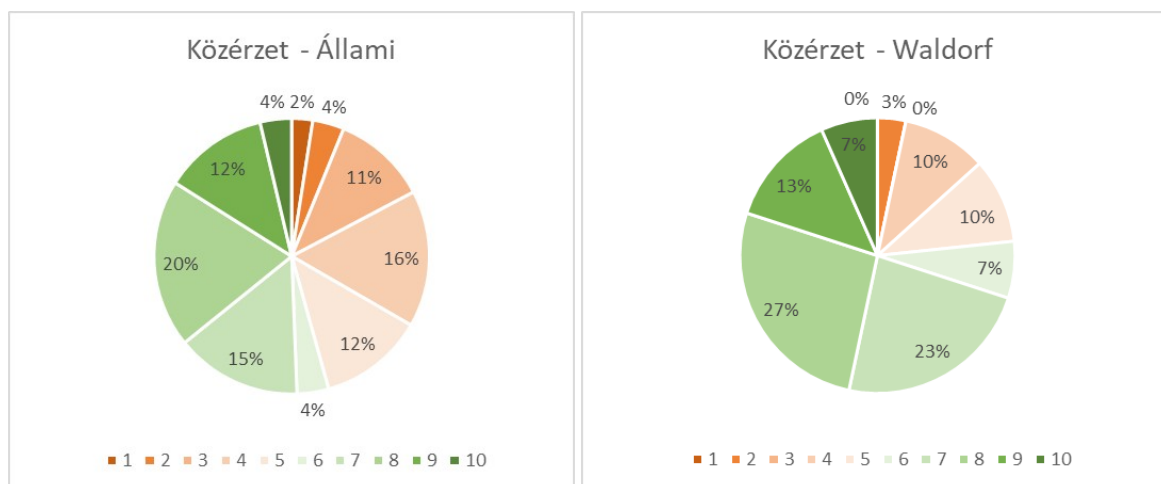
5. Mennyire vagy elégedett az életeddel?

Szemantikus differenciál, megválaszolt 121x, Nem megválaszolt 0x



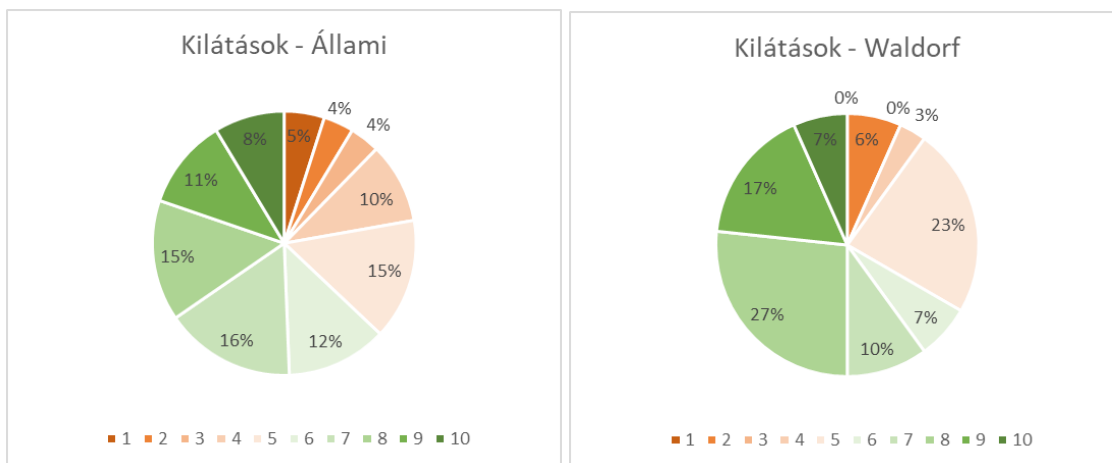
Az ábrán látható értékek pozitív eredményeket mutatnak. A legmagasabb értékek a kilátásaim kérdésre érkeztek (6.5/10), utána következett a közérzet (6.2/10), és végül a csoportban betöltött szerep (5.6/10). Ha jól megfigyeljük a számokat, akkor láthatjuk, hogy a csoportban betöltött szerepnél az arányok szinte minden pontnál egyenlően oszlanak el, míg a másik kettő jellemzőn a számok jobban csoportosulnak.

Először a közérzetértékeket hasonlítom össze a Waldorf- és az állami gimnáziumok között.



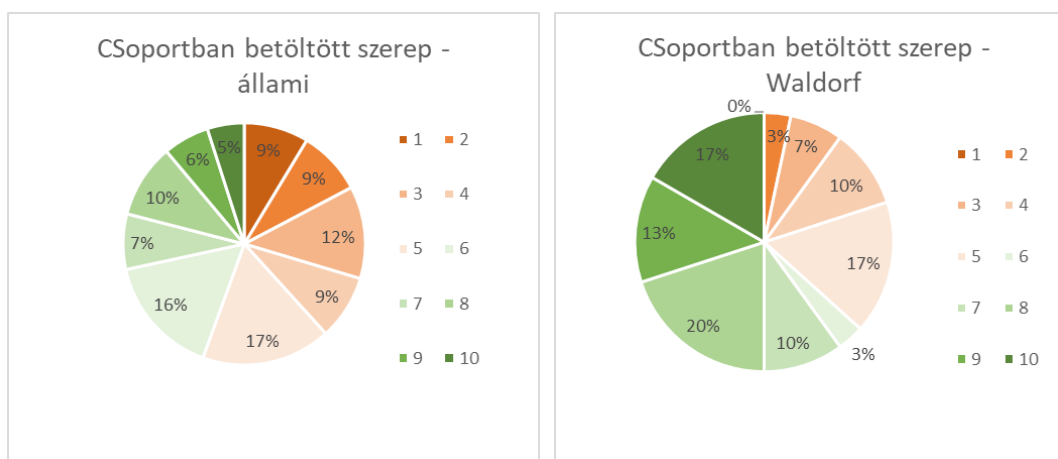
A diagramokon az látszik, hogy a Waldorf-iskolában sokkal magasabb a pozitív (zöld) értékek aránya és hiányzik a legalacsonyabb érték. Nekem ez azt jelenti, hogy jobban érzik magukat a diákok. Én személy szerint nem tudom, hogy miért van ez így, talán a tanárok és diákok közti kapcsolat sokat segít ebben. Ebből a kérdőívből sajnos az oka nem derül ki.

A második összehasonlítást a kilátásokkal kapcsolatban csináltam meg.



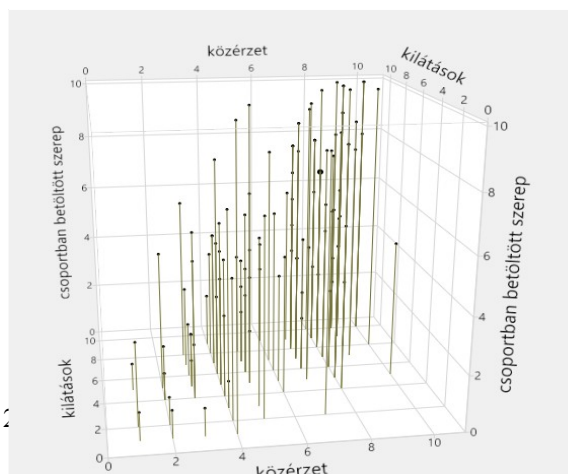
A különbség itt kisebb, de ugyanúgy látható és a Waldorfnál itt is hiányzik a legalacsonyabb válasz.

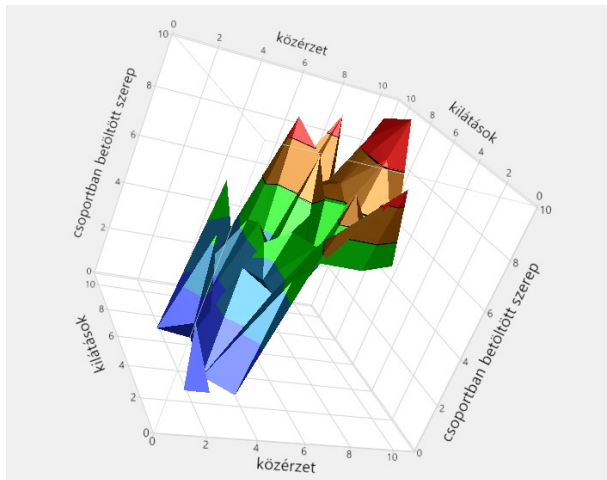
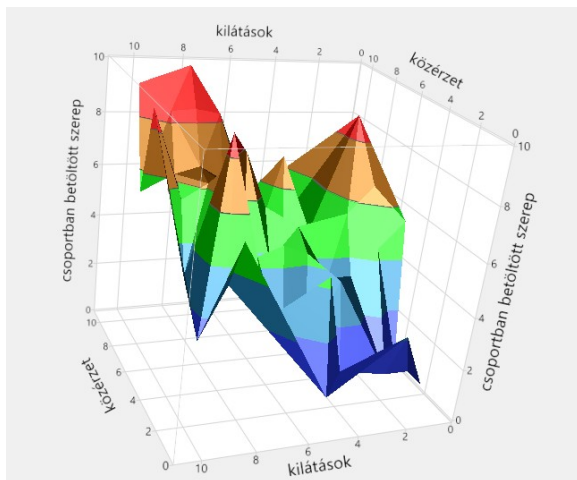
A harmadik összehasonlítás a csoportban betöltött szerepre kérdez rá.



A csoportban betöltött szerep kérdésénél az állami gimnáziumnál az alacsony érték dominál (átlag 5.16), míg a Waldorfnál az ellenkezője (átlag 6.88). A Waldorfnál itt is hiányzik a legalacsonyabb érték. Szerintem a waldorfos diákok jobban meg vannak elégedve a csoportban betöltött szerepükkel. Ami azt is jelentheti, hogy alapvetően jobban érzik magukat.

A következő ábrákon az látható, hogy a három elégedettségjelző összefüggésben áll egymással. A magas közérzet és kilátás értékekhez magas csoportban betöltött szerep érték tartozik. Ugyanez igaz az alacsony értékekre.





A hatos kérdésben leírtam a kérdőív kitöltőivel, hogy szerintük mit jelenthet a bántalmazás. Először is én szeretném definiálni a bántalmazást az én értelmezésem szerint. A bántalmazás és zaklatás között van különbség, de a gyökere ugyanonnan ered. Maga a bántalmazás lehet fizikai, verbális, szexuális, Cyber bántása egy embernek vagy emberek, csoportok felé irányul más embertől, emberektől vagy csoportoktól. A zaklatás ugyanezekből az elemekből állhat, de itt ezek a bántalmazások huzamosabb ideig tartanak, nem befejezettek. Sokan azt hiszik, hogy a bántalmazás csak a diákok között zajlik, pedig ez nem így van. Sok eset arról számol be, hogy a tanár bántalmazza a diákokat, vagy pont fordítva. Igazából bárki lehet bántalmazó a státuszától függetlenül is. A kérdőívem válaszaiból kiválasztottam párat, amit érdekesnek találtam. Ezeket leírom prezentáció céljából. Ezeket a 3D ábrákat az apukám segítségével PDF-ben készítettük.

„Lehet fizikai és verbális. Érkezhetsz diáktól és tanártól egyaránt”. Ezt a választ azért találtam fontosnak, mivel bemutatja azt, hogy nem csak a diákok lesznek bántalmazók.

„Fizikailag, verbálisan vagy bármilyen egyéb módon szándékosan rosszat tenni valakinek úgy, hogy az neki hosszútávon is hatással van az életére”. Vagy egy hasonló válasz: *„Amikor fizikailag vagy lelkileg olyan sebeket ejtünk valakiben, ami később kihatással lehet önértéke vagy másokhoz való viszonyulására”.* Ezek a válaszok segítenek bemutatni azt, hogy a bántalmazás akár egy életre is megviselheti az áldozatot. Ami sok embernek csak „viccelődés”, az másnak akár egy egész életre kiható trauma lehet. Én ezért tartom fontosnak a bántalmazás szemléltetését, hogy észre tudják venni, hogy esetleg ők maguk a bántalmazók és változtatni tudjanak rajta.

„Egy csoportból egy ember kiközösítése, megszégyenítése (akár lelkileg, akár fizikailag) stb.”
Ez a válasz abba segít nekünk, hogy realizáljuk, hogy néha mi is válhatunk bántalmazóvá úgy is, hogy a személynek mi nem okozunk direkt fájdalmat. Ha egy csoport bántalmaz egy személyt, a csoporttagok nagy része lehet, hogy nem is csinál semmit, de mégis bántalmazóvá válik úgy, hogy nem veszi észre. Én úgy gondolom, hogy ha valaki csak megfigyeli a bántalmazást úgy, hogy ne segítene a bántalmazottnak (akár tanárt hív oda, értesíti az igazgatót, szülőket, megvédi a bántalmazottat) ugyanúgy rosszat cselekszik. Sokan azért nem állnak ki a bántalmazottért, mivel félnek, hogy ők is bántalmazottá válnak. Ez ellen a probléma ellen szerintem úgy védekezhetnénk, hogy nemcsak a bántalmazót büntetjük meg, hanem a báméskodókat is.

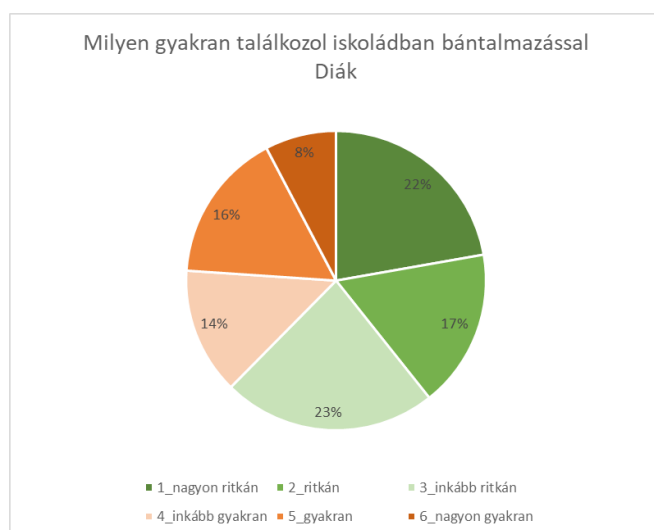
A hetes kérdés a bántalmazás fajtáira kérdez rá. Én már a hatos kérdésben kifejtettem az általam ismert fajtákat. Sajnos az előfeltevésemet se cáfolni, se igazolni nem tudom, mivel ehhez jóval több számú kitöltés lenne szükséges; ha volt is rá utaló jel, az alacsony arány miatt nem tudtam statisztikát készíteni belőle. *„Verbális, érzelmi, fizikai, szexuális, pszichológiai, és akkor vannak azok a dolgok, amiket ezekbe bele lehet sorolni, de külön definíciójuk van, pl; gaslighting”*. Ezt a kérdést azért emeltem ki, mivel én még soha nem hallottam a gaslightingról. Utánanéztem és kiderült, hogy ez a manipuláció egy fajtája, amikor az áldozattal elhitetjük, hogy nem is bántalmaztuk őket, vagy nem történtek meg bizonyos dolgok. Ez a téma nagyon érdekes számomra, sajnos csak későn ismertem meg, ezért nem tudok róla sokat beszélni.

A nyolcas kérdésben rákérdeztem arra, hogy a kérdőívet kitöltő diáknak, a bántalmazás melyik fajtája a leggyakoribb az iskolájában. Előfeltevésem nem volt teljesen kivehető a kérdések alapján, de a leggyakoribb forma mindenhol a verbális volt.

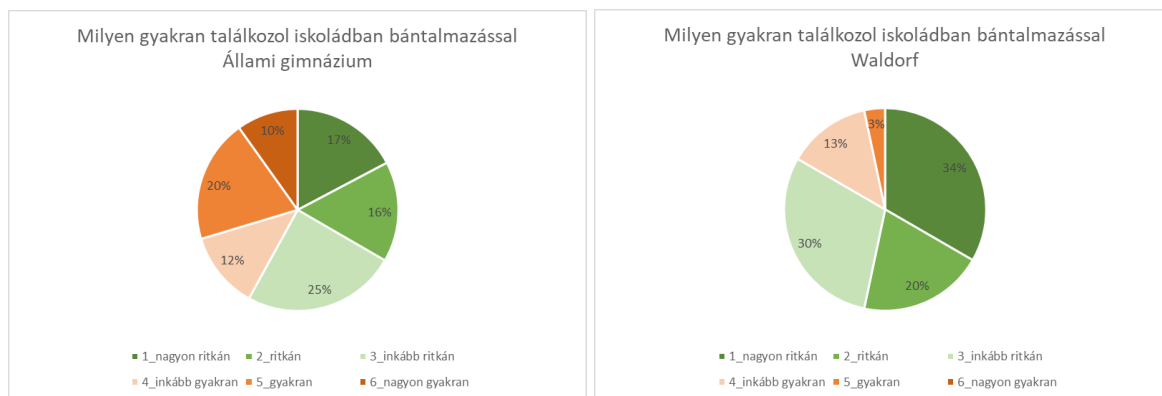
A kilences kérdésben pedig a saját iskolájukról kérdeztem őket. A különbség a válaszokban az volt, hogy sokkal többen írták általánosságban a bántalmazás fajtáihoz a fizikait, mint a saját iskolájukhoz. *„Szerintem iskolától és a diákok értelmi szintjétől függ. Rosszabb szociális helyzetben lévőknél gyakoribb a fizikai, míg én személyesen inkább érzelmi tapasztaltam.”* Ezzel az indoklással én is egyetértek. Bár ez az egyetlen válasz nem bizonyítja a feltételezésemet, de örülök, hogy más is hasonló véleményen van. Az alábbi válaszokat érdekesnek találtam: *„Szerintem az én iskolámban nincs a bántalmazásnak semmilyen formája, de, ha választani kéne, akkor inkább lelki”*. *„Nem nagyon van bántalmazás, de szerintem, ha néha van is, akkor mentális”*. *„Nincs nagyon, de ha van, akkor lelki”*, *„Nem jellemző a bántalmazás az iskolákban, de ha kell valamit mondani, akkor a szóbeli.”*

„Szerencsére jelenlegi iskolámban nem találkoztam még bántalmazással. De ha megtörtént, akkor valószínűleg pszichológiai”. „A verbális, de nálunk szerencsére nem igazán van jelen”
Ezek nagyon egyforma válaszok. Nem teljesen értettem ezen mondatok lényegét, mivel saját magukat cáfolják meg. Nincsen, de mégis van bántalmazás. Mindannyian úgy gondolják, hogy az ő iskolájukban van legkevésbé jelen a bántalmazás. Nem tudom, hogy ezek a válaszok csak nincsenek rendesen megfogalmazva, vagy például nem tudják eldönteni, hogy amit tapasztaltak, tényleg bántalmazás volt-e vagy sem. „Nálunk egyiktől sincs sok, maximum a tanár lecsesz minket, de a durvábbak produkálva [provokálva?] voltak (abból se lett fizikai)”. Ez a válasz azért is érdekes, mivel a provokációt nem veszi bántalmazásnak. Ez nekem olyan, mintha a bántalmazott kezdené a vele történő bántalmazást, ami szerintem maga a bántalmazás.

A tízes kérdés a kitöltő iskolájában történő bántalmazás gyakoriságára kérdezett rá. Itt a Waldorf és az állami iskolákat külön és együtt is vizsgáltam.



A válaszolók 38%-a inkább gyakrabban találkozott az iskolai bántalmazással. Engem, ami jobban meglepett, hogy szinte negyede, azaz 22% volt, aki nagyon ritkán találkozott vele az iskolájában. Összehasonlítva az iskolákat viszont nagy különbséggel találkoztam.



Az eredmények nagyon megleptek. Az állami gimnáziumokban 42% találkozott a gyakori bántalmazással, míg a Waldorfban ez csak 16% (gyakorinak az „inkább gyakran”, „gyakran”, „nagyon gyakran” válaszokat vettem). Ez több, mint 2,5-szeres különbség. Ez az eredmény bizonyítja az előfeltevésemet.

A tizenegyes kérdés a bántalmazás szankcionálására vonatkozott. Az előfeltevésem igencsak negatív volt, úgy gondoltam, hogy nem megfelelően kezelik a helyzetet. Valaki viccesebben reagált a megoldás hiányára: *„lol, sehogy... de itt nincs is nagyon, nah de a régi katolikusban... jézus ereje se volt elég ahhoz, hogy a tanárok csináljanak valamit ellene, inkább tetőzték”*. Az előrelátásaim nagy részben igazolódtak, nagyon sok válasz volt a „sehogy” vagy hasonló jelző. Néhányan viszont a teljes ellentétét írták, vagyis nagyon szigorúan, de nem igazságosan kezelték. *„sehogy talán, nagyon talán elbeszélgetnek a bántalmazóval és a bántalmazottal”*. *„Nem nagyon hallottam még ilyen esetről, nem régóta járok ide, de az osztályban próbálják megbeszélni egymás közt”*. Itt már előkerül a megbeszélés mint megoldási forma, ami kulcsfontosságú része a bántalmazás kezelésének. De sajnos ebből a válaszból nagyon kevés érkezett. *„Gyakran azt a megközelítést választják, hogy mindkét felet ugyanúgy büntetik, mert „bajkeverők kerülnek csak bajba”*”. Ez a válasz eléggé meglepő volt számomra, mivel ez egy nagyon rossz „megoldás” a problémára. Itt a tanárokat nem érdekli az igazság, hanem mindenkit ugyanúgy hibáztatnak. Sajnos nem mindig tudunk igazságosak lenni, de ez a mondat, hogy *„bajkeverők kerülnek csak bajba”* olyan, mintha meg sem próbálna igazságos lenni, csak nem akar vele foglalkozni. Ez abszolút nem hatékony és igazságos formája a bántalmazás kezelésének. Ami egyszerre sokkolt és lepett meg engem, az a tanári bántalmazásról jött nagy mennyiségű válasz volt. Mivel én is meglepődtem ezeken a válaszokon, fontosnak találom ezeknek a bemutatását: *„Volt pár olyan eset, ahol a tanulók sírva szaladtak ki a teremből, de még azután sem történt semmi, hogy az Ig.Asszonyt is bevontuk. Az osztályfőnökünk úgy állt hozzá, hogy már nagyok vagyunk, oldjuk*

meg a problémát a tanárral. De olyan is előfordult, amikor a tanár azért üvöltözött velem, mert nem tudtam volna kifizetni a múzeumi látogatásokra a belépőt. Hiába fordultam az osztályfőnökhöz, majd az igazgatóhoz, nem segítettek semmit és nagyon megalázva éreztem magam”. „Most váltottam nem olyan régen iskolát, mert az előzőben meg akartam ölni magamat. Az előző helyen csak a nagyobb ügyekkel foglalkoztak, amik hangos verekedések vagy viták voltak, hiszen azt nem lehet csak úgy elbagatellizálni. A minden mást elengedtek. A pedofil tanárt is”. „Az egyik némettanárnőm az első héten húsz percig üvöltött velem, mivel egy szót nem tudtam egy bonyolult mondatszerkezetben, 9Ny-es vagyok és fél évig nem bírtam nála megszólalni, senki nem tett semmit ez ellen. A diákok egymás közötti személyi jogok sértését az osztályfőnökök és az igazgató rendezik, de mi van azzal, hogy engem bántott lelkileg a tanár? Az ellen soha semmit nem fognak tenni, elvesztettem a német iránti önbizalmam és így járok emelt németre. „Általában az igazgató elbeszélget a bántalmazóval, amennyiben diákról van szó. Ők figyelmeztetést kapnak vagy elküldik az iskolából. Ha tanárról van szó, akkor többnyire figyelmen kívül van hagyva, mert "a tanárnak mindig igaza van". Sokszor nem is merik jelezni a diákok, ha egy tanárral van probléma.”. „A bántalmazók épp a felső pozícióban vannak, úgyhogy sehogy”. „Nem foglakoznak vele. A tanár szerint a másik tanár nem lehet rossz”. Nem gondoltam volna, hogy ilyen válaszokat fogok kapni, ezek a válaszok nagyon őszinték és nem köntörfalaznak. Elégge megviselt ezeknek a válaszoknak az olvasása. Amit ezekből a példákból látok, örülök, hogy abban az iskolában lehetek, ahol most vagyok. De elgondolkoztam azon, hogy lehetséges-e, hogy a mi iskolánkban is történnek hasonló esetek, csak nem látnak napvilágot. Ezért fontos szerintem megnyílni és beszélni a bántalmazásról, akár felénk irányul, akár nem. Nagyon nehéz lehet erről beszélni, de úgy gondolom, legalább ennyire fontos is, hogy megtegyük. Sajnos két esetben az öngyilkosság is felmerült. Ez már a nagyon súlyos eredménye lehet a bántalmazásnak. Hogy ez felmerült, láthatjuk, hogy igenis van ilyen eset. És bármennyire is érzékeny téma, nagyon fontos erről is beszélnünk. Amit még érdekesnek találtam, hogy nagyon kevés egyházi fenntartású gimnáziumból kaptam kitöltéseket, de nagyon meglepett, hogy sokszor említették válaszban ezeket az iskolákat, és inkább negatív tapasztalatról beszéltek.

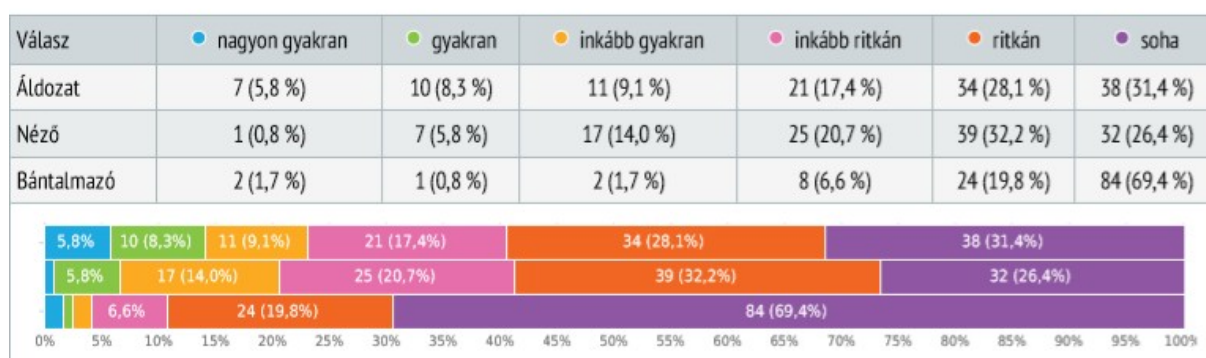
A tizenkettes kérdés magával a bántalmazás megoldásával foglalkozott, reméltem, hogy sok hasznos megoldás érkezik azoktól, akik átéli a bántalmazást. Leginkább a tréningeket és beszélgetéseket javasoltak, ezek a nyíltan való beszélgetésről és a tudatosításról szólnak. Ezek a válaszok nagyon tetszettek nekem, szerencsére ebből a válaszfajtaból volt a legtöbb. Sajnos a második legtöbb válasz a szigorú büntetést említi. Szerintem ez nem a megfelelő irány a

bántalmazás kezelésére, mert a bántalmazott nagyon könnyen lehet bántalmazó, és sok bántalmazásnak lehet az oka, hogy a bántalmazó az iskolán kívül bántalmazott. A harmadik leggyakoribb válasz a „nem tudom” volt. Ezek sajnos érdektelenségre utalhatnak, ami nem jó, mivel nem lép fel a bántalmazás ellen, ami a bántalmazó szerepét erősíti. Még felmerült a szülői nevelés fontossága is, amivel én is egyetértek, bár szerintem nem ez a legfontosabb tényező a bántalmazás kezelésében. Mivel, ha valakit „beleneveltek” a bántalmazásba, ott a szülőnek kellene realizálnia, ami nagyon nehéz lehet. Ha a szülő nem veszi észre, hogy bántalmazóvá válik, akkor véleményem szerint nehezebben ismeri fel a bántalmazást. Ugyanennyi válasz érkezett az elfogadásról és odafigyelésről. Ez szerintem fontosabb a bántalmazás erőszakos kezelésénél. „El kellene fogadni, hogy mindenki más”.

Az utolsó két kérdés a bántalmazás iskolában és iskolán kívüli átélésének gyakoriságára vonatkozott.

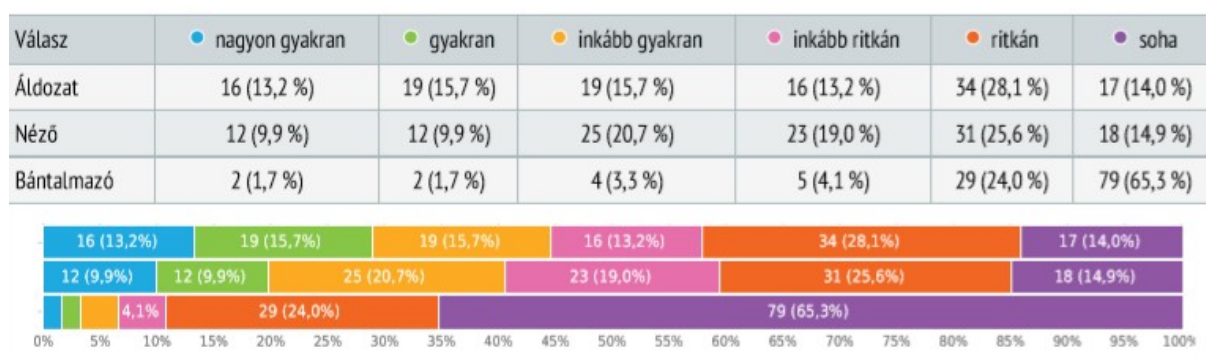
13. Milyen gyakran voltál iskolán kívüli bántalmazásban érintett?

Egységes mátrix választás, megválaszolt 121x, Nem megválaszolt 0x



14. Milyen gyakran voltál iskolai bántalmazásban érintett?

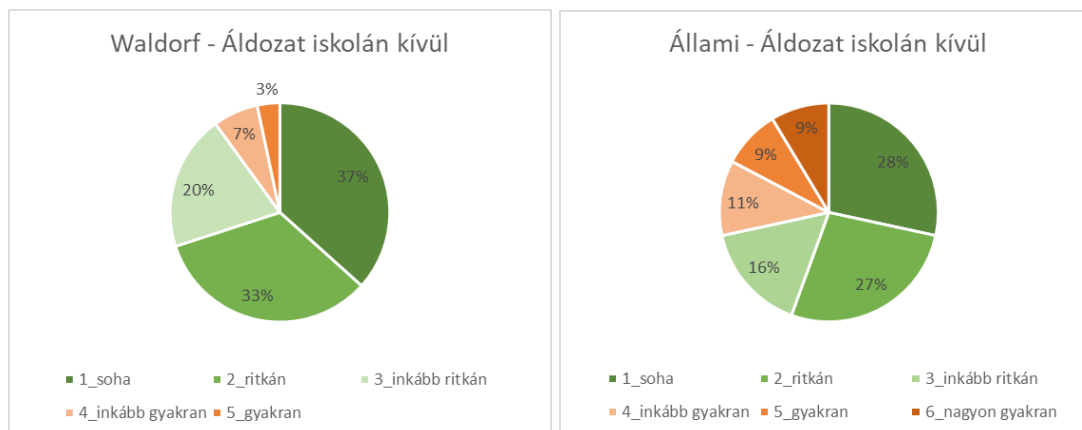
Egységes mátrix választás, megválaszolt 121x, Nem megválaszolt 0x



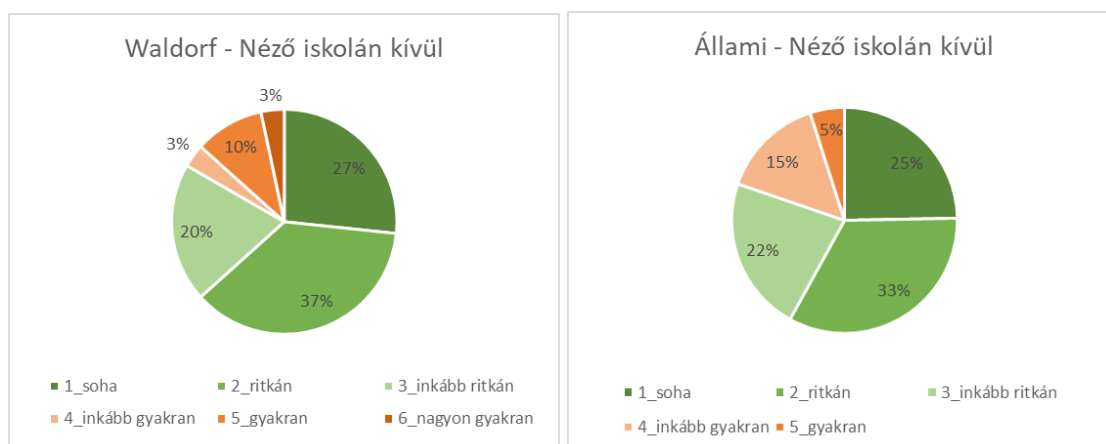
Megnéztem, hogy hány százalékos különbség van a bántalmazások átélésében iskolák szerint. Ami látható, hogy sokkal kevésbé voltak érintettek iskolán kívül. Ha mégis voltak, leginkább

bántalmazottként voltak jelen. Én csak remélni tudom, hogy azért kevés az otthoni bántalmazás, mivel nem gyakori dolog.

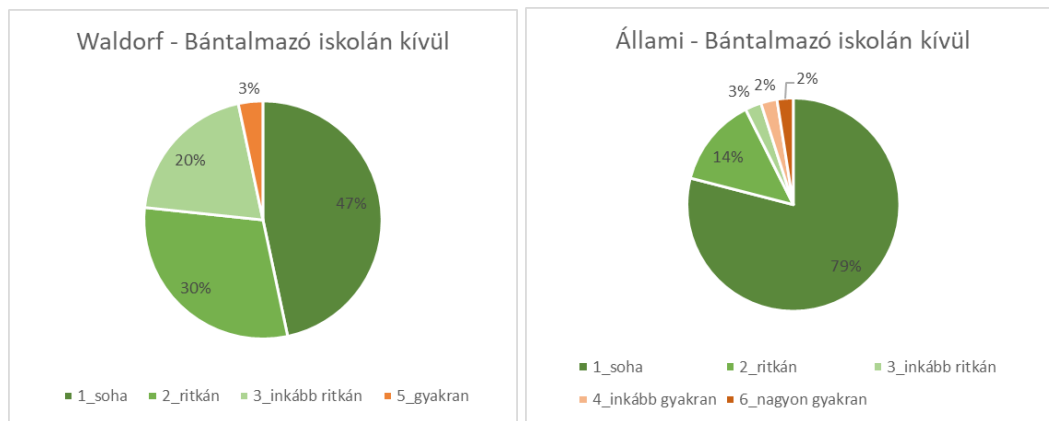
Iskolán kívüli bántalmazások összehasonlítása



A diagramon látható, hogy az állami iskolások majdnem háromszor annyian éltek át bántalmazást iskolán kívül, és 9% az, aki nagyon gyakran élte át, míg a Waldorf-iskolások esetében 0% volt ez az arány. Ami nekem meglepő volt ezen az ábrán, hogy az állami iskolákban a gyakori bántalmazás aránya egyezett a nagyon gyakori bántalmazással.

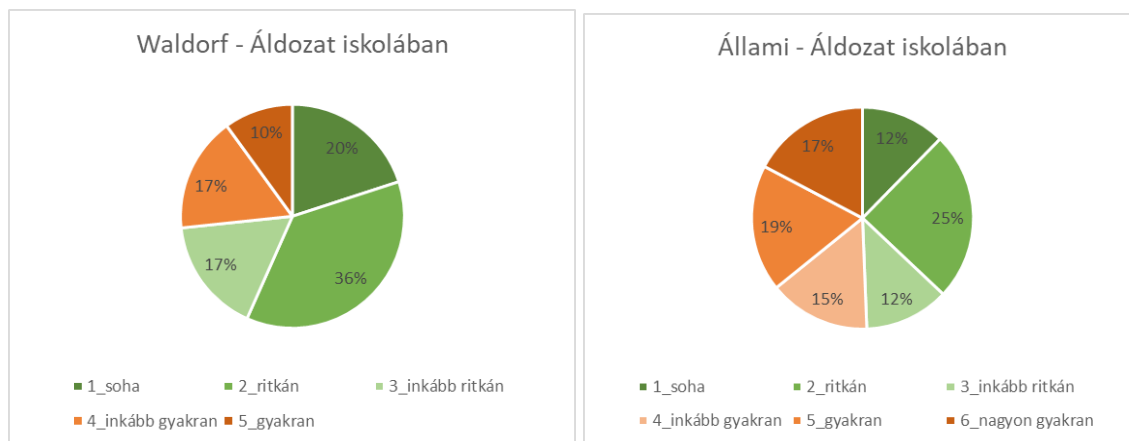


Itt nem látható szignifikáns különbség, ami meglepő, hogy az állami iskolásoknál hiányzott a nézői szerep leggyakoribb része. A néző szerepet a legnehezebb felismerni.

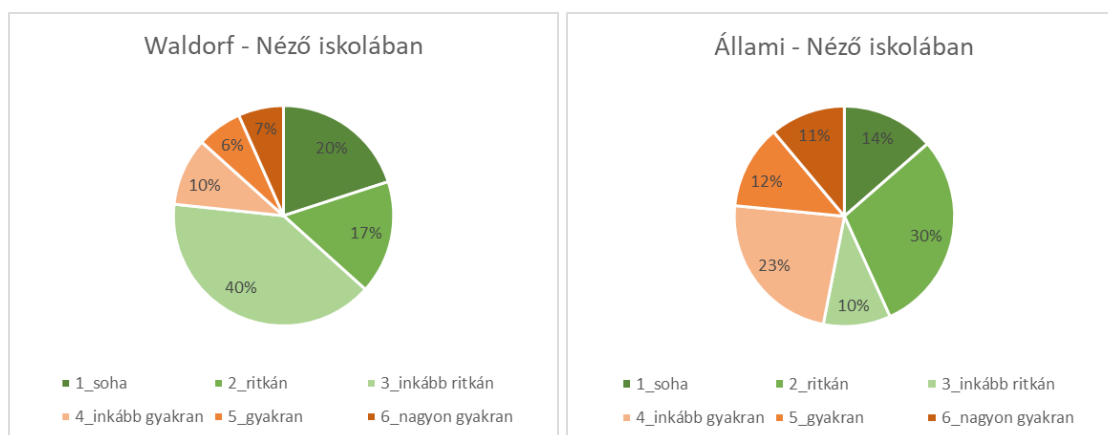


A fenti gráfon nem látható szignifikáns különbség. A Waldorfnál a köztes gyakoriság látható csak, míg az állami gimnáziumnál a legalacsonyabb fokozat és a legmagasabb.

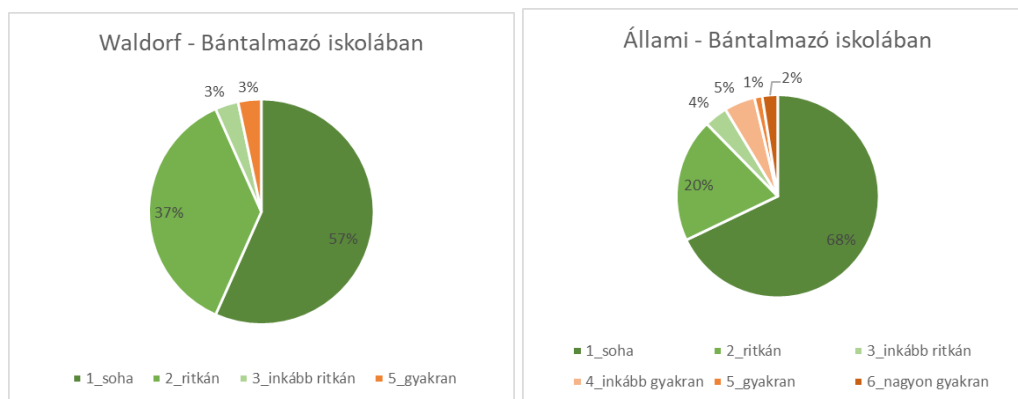
Az iskolán belüli bántalmazások összehasonlítása



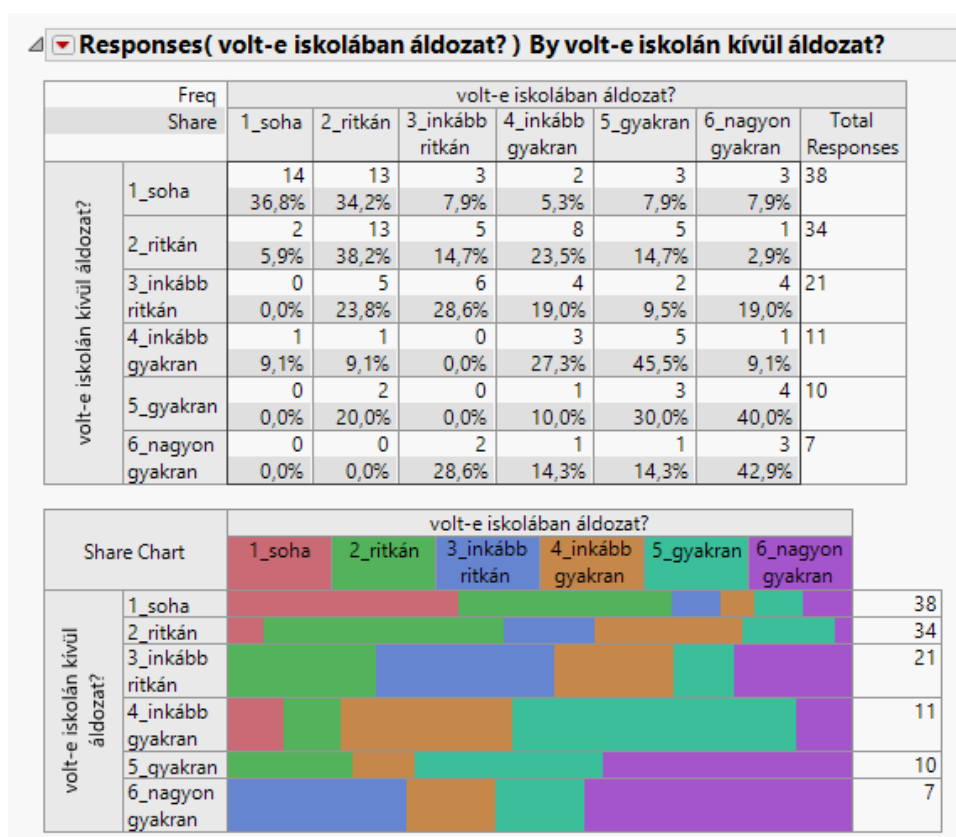
Sajnos láthatjuk, hogy az állami gimnáziumokban szinte kétszer annyi a gyakori áldozatok aránya. Még azt is megfigyelhetjük, hogy a Waldorfnál hiányzik a nagyon gyakran kategória.



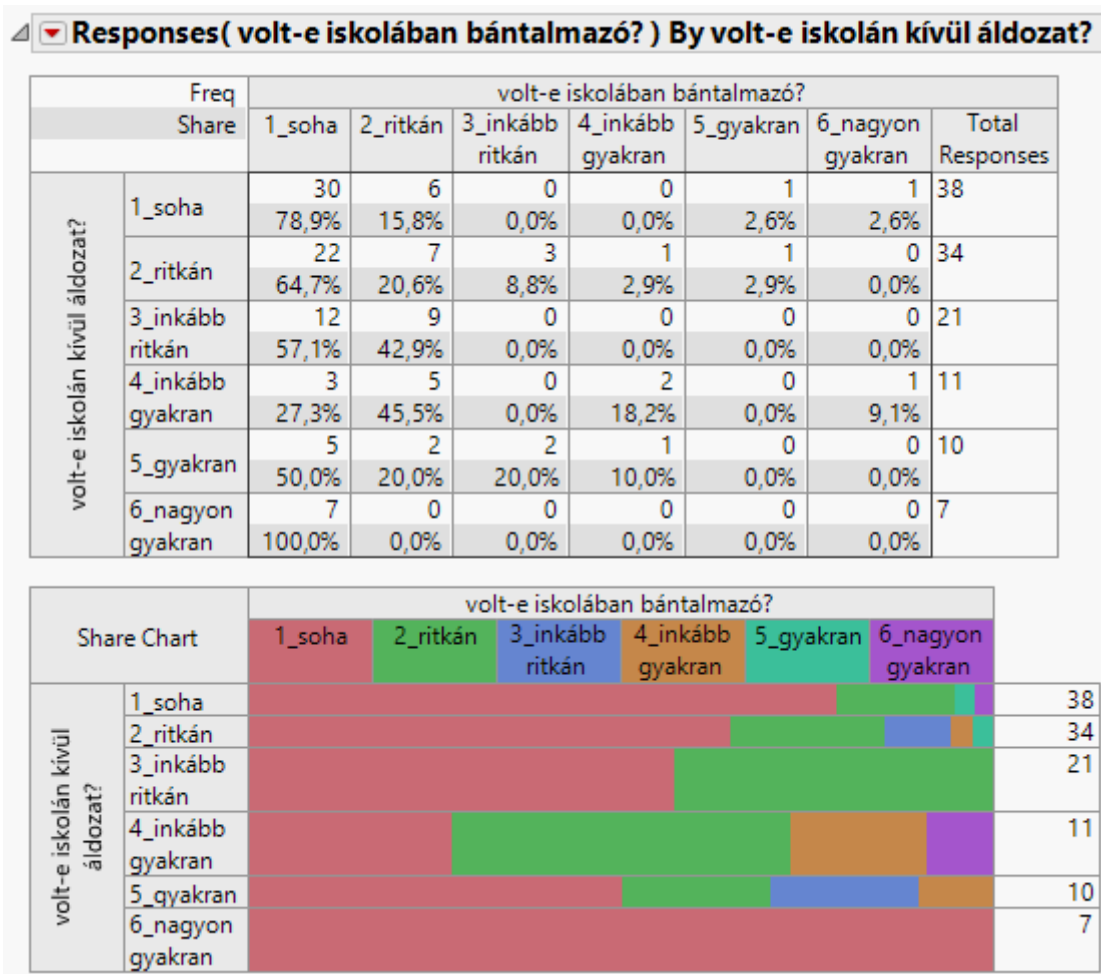
Itt is kétszer annyi a nézők aránya. Itt meg lehet figyelni, hogy az állami gimnáziumban a diákok gyakrabban találkoznak bántalmazással, vagy gyakrabban veszik észre azt.



Itt nagy a különbség a gyakoriságnál. Az állami gimnáziumban több, mint kétszer annyi.



Ez az ábra számomra meglepő statisztikát mutat. Mivel az, aki az iskolán kívül áldozat volt, az iskolán belül is gyakrabban az. És ugyanúgy igaz azokra is, akik nem voltak áldozatok, azok az iskolában sem lettek azok.



Ez a statisztika cáfolta az előfeltevésemet. Aki az iskolán kívül bántalmazott volt, az iskolán belül nem lett nagyon gyakran bántalmazó.

5. fejezet. Összefoglaló

Ez a téma számomra nagyon nehéz volt, minél többet tudtam meg róla, annál bonyolultabbá vált. Mégis nagyon örülök, hogy ezt a témát választottam, és úgy érzem elértem vele azt, amit el akartam érni. Csomó szempontból örülök, hogy Waldorf-iskolába járhatok, és ez az egyik indok. Amikor a sok tanári bántalmazásról olvastam a válaszokat, egyszerre sajnáltam a bántalmazottakat, és örültem neki, hogy nem találkoztam ilyenekkel. Úgy gondolom, és azt látom a kérdőívemnek hála, hogy a Waldorf-iskolákban jobban érzik magukat az emberek és jobb közösség van. Persze arra is rá kellett jönnöm, hogy jóval több létszámnak kell kitöltenie a kérdőívemet, hogy egy biztosabb képet kapjak a valóságról. Sajnos ebben az éves munkával nem tudtam megoldani a bántalmazásokat, nem tudtam megvédeni a bántalmazottakat, nem tudtam orvosolni a problémákat. De remélem, talán majd ez által a dolgozat által meg tudok olyan helyzeteket előzni, ami másoknak akár egy életre is nyomot hagyna. A diagramokat és a táblázatokat apukám segítségével készítettük JMP-programmal. Az oszlopdiagramok pedig a kérdőívkitöltő alkalmazás riportjából vannak. A kördiagramokat Excelben csináltuk.

6. fejezet. Felhasznált irodalom

ⁱÚTMUTATÓ AZ ELŐÍTÉLETES ALAPÚ ISKOLAI ZAKLATÁS MEGELŐZÉSÉHEZ ÉS KEZELÉSÉHEZ. Béres-Deák Rita, Bognár Zoltán, Boros Ilona, Daróczi Gábor, Dombos Tamás, Liska Márton, Majoros Kata. 2016. Budapest.

ⁱⁱIskolai erőszak és megelőzés. Endrődi–Csermelyi–Vörös–Bogdán. 2018. Budapest.

ⁱⁱⁱBenne vagy? – A színházi nevelés alkalmazási lehetőségei a bullyingal kapcsolatos tudatosság növelésére. Lendvai Lilla–Horváth László–Dóczi-Vámos Gabriella–Jozifek Zsófia. Budapest. 2018.

^{iv}[Néhány sebet nem lehet bekötözni](#) – A gyermekkori abúzus hatásai a felnőtt életre. Tóth Ugyonka Krisztina.

^vIskolai bántalmazás kérdőív